

OCHRANA DRUHŮ NAPOMÁHÁ OCHRANĚ EKOSYSTÉMŮ

Koncepce "ohrožených druhů", publikovaná IUCN formou Červených knih ohrožených druhů, se stala jedním z nejuspěšnějších opatření ochrannářského hnutí.

Od r.1966, kdy Komise pro zachování druhů/Species Survival Commission - SSC/ dala podnět ke vzniku první Red Data Book /zahrnující ohrožené savce/, IUCN a WWF pomohla zachránit celou řadu divokých druhů, včetně tygra bengálského, vikuni a polárního medvěda. Stály též u vzniku celé řady mezinárodních konvencí a u zlepšení podmínek pro mnoho jiných druhů, jako jsou velryby, nosorožci, primáti a často přezíraní bezobratlí.

Záchranou tygra v Indii se podařilo mnohem více než jednoduše zachránit druh - byl zachráněn celý ekosystém. Z tohoto počínu vyplývají ještě další pozitivní skutečnosti, jako například zadrženi dešťových srážek pro ekosystém, zamezení půdní erozi, ochrana vodních toků, snížení nebezpečí požárů.

Podle odborníků z SSC prvními varovnými příznaky narušeného ekosystému dané oblasti je snížení stavů druhů.

V současné době se komise skládá z dobrovolných členů, mezi něž patří 1200 vynikajících odborníků-specialistů a 77 skupin odborníků, jejichž odbornost má rozsah od evropských rostlin a jihoamerických lam, až po vážky a tapíry.

V současné době funguje SSC jako přední autorita v mezinárodní ochraně druhů. Slouží též jako hlavní zdroj informací v daném oboru a jako poradce WWF při projektování, které se týká druhů a jejich ekosystémů.

CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ V PRAZE

K ZADNÍ STRANĚ OBÁLKY

Jaromír STREJČEK

MEANDRY BOTIČE

Východní okraj Prahy neoplývá právě přírodními krásami a zajímavostmi, porovnáme-li to např. s jihozápadním či severozápadním okrajem, kde například Radotínské, Prokopské, Sárecké a Tiché údolí se svými romantickými sceneriemi a vysokými přírodovědeckými hodnotami jsou Pražanům dobře známy. Ale bylo by velkým omylem se domnívat, že jsou zde pouze řepné lány, komunikace, továrny a sídliště. I zde se zachovaly zbytky pěkné přírody, a to prakticky výhradně podél potoků, jak tomu ve zdejším ploché a k zemědělskému využití či výstavbě velice vhodné krajině ani jinak být nemůže. Údolí zdejších potoků, tj. Botiče, Říčanky a Rokytky, nejsou sice hluboká, ale tvoří v krajině zelené tahy, tzn. biologické koridory, které mají a stále více mít budou nesmírný význam při dalším krajinářském řešení těchto areálů.

Ještě v době, kdy Praha byla "malá", tj. před r.1970, bylo zde v rámci ochrannářského mapování nezastavěných ploch zjištěno území, jež velmi pěkně dokládalo způsob, jak se v krajině chová potok, není-li násilně upravován. Jde o úsek toku potoka Botiče od dnešní Hostivařské přehrady až ke statku Práče, kde je zachováno meandrující koryto s příroznými břehy a doprovodnou pobřežní zelení.

Tento úsek byl proto již v r.1968 vyhláškou NVP č.5 vyhlášen jako chráněný přírodní výtvar ve smyslu zákona č.40/1956 Sb. o státní ochraně přírody.

V době, kdy bylo toto území při mapování zjištěno a připravovány podklady k vyhlášení jeho ochrany, ještě neexistovala ani dnešní přehrada a Botič byl mnohem čistší; to dokládá i to, že zde tehdy žili celkem hojně i raci. I když dnešní situace s čistotou vody není ideální, přibyla řada zdrojů znečištění a přes různá opatření se zlepšení čistoty vody nedaří realizovat, zůstává zde krajinářsky i biologicky cenná část přírozeného toku, v jehož pobřežním pásmu přežívá i celá řada zajímavých organismů.

Zmínění raci zde sice již v posledních letech zjištění nebyli, ryby zde již také nejsou schopné žít a i drobná zvířena potočního dna je silně ochuzená, ale přímo na březích na bahně a písku stále ještě potkáváme některé drobné ploštice, střevlíčky, drabčíky, měkkýše a další bezobratlé živočichy. V pobřežních porostech na stromech, keřích i bylinách rovněž žije celá plejáda pro tento typ biotopu typických druhů bezobratlých živočichů, např. na obyčejné kopřivě dvoudomé, dnes zde až příliš bujně rostoucí, zde byl zjištěn výskyt vzácného nosatce Centorhynchus pollinarius, který byl z Čech zatím znám pouze ze Strahovské zahrady na pražském Petříně; mimochodem právě na základě zjištění na Botiči byl pak obdobně zjištěn i na potocích Říčance a Rokytce - přitom veškeré pátrání po něm na řadě podobných biotopů v Čechách bylo zatím bezvýsledné. Ale pobřežní pás Botiče není útočištěm pouze bezobratlých živočichů, hnízdí zde i řada druhů ptáků; zvláště významné jsou zde druhy vázané na staré duté stromy, jako datlovtví, některé sovy a další.

Konečně ani rostlinné společenstvo podél vody Botiče není nezajímavé, i když je vlivem ruderalizace přiléhajících ploch značně ochuzené a zlomkovité. Stále se zde ještě setkáváme s typickými pobřežními druhy, v jarním aspektu jsou to např. orsej, česnáček, později čistec bahenní a lesní karburec evropský, přesličky, různé druhy mrkvovitých a již zmíněná kopřiva dvoudomá, z dřevin např. brslen, jilm, olše lepkavá, vrby a topoly. Na tyto rostliny je pak úzce vázána řada jen na nich žijících druhů bezobratlých, jako někteří motýli, brouci, ploštice a další.

Chráněné území "Meandry Botiče" představuje také základní biologický i krajinářský prvek pro připravované území klidu a dotvoření uceleného pásu v údolí Botiče od přehrady až po Záběhlický rybník; tento záměr ONV Prahy 10 by podstatně zlepšil i možnosti faktické ochrany a údržby chráněného území a současně pomoci naučné školní stezky naopak zvýšil jeho funkci při praktické výchově občanů ke správnému ekologickému myšlení.

K ZADNÍ STRANĚ OBÁLKY

- 1 Meandrují Botič
- 2 Úsek jihovýchodně od původní osady Práče
- 3 Břehové porosty v Hostivaři na podzim
- 4 Strakapoud velký (Dendrocopus major)

CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ V PRAZE

Foto:
Jaromír PAVLÁSEK
Karel VÁVRA

MEANDRY BOTIČE

